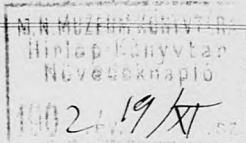

Dr. Nagy Sándor
ügyvédi irodáját József főherczeg-ut 12. szám I. em.
helyezte át.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1902. JULIUS HÓ 13.

II. ÉVFOLYAM 14. SZÁM. ==

== MEGJELENIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. ==

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

== ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KÖNYVNYOMDÁJA. ==

RÉVÉSZ NÁNDOR

KÖNYVKERESKEDÉSE.

Aradon, Szabadság-tér 20. szám. — Városi és megyei telefon szám 265.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

1802—1902.

Arad, július 13.

A szívembe szeretném mártani a tollat, hogy a magyar érzelem szent igazával kellőleg írni tudjak arról a ragyogó fényességről, világosságról: mi Kossuth Lajos születésével a Magyar Nemzetre áradt: a mint a hatalmas nap fényét, világát legyőzi a köd, a felhő, az árny és őselensége az éjszaka — éppen úgy győzi le az ármányos reakció az olyan magasra törő nemzetet is, melynek népe lelki világában nincs meg a nemes akaraterő arra, hogy *ellentálljon*; visszaverjen minden olyan támadást, mely önállóságának útjában őt ha csak pillanatra is megakadályozza. És a mint a fény, a világosság, (a mely *igaz*, és *nem* görögtűszerű,) a *nap* mindannyiszor legyőzi a homályt, a sötétséget! A világnak, a boldogságnak, az üdvnek és erénynek *ura* is örök harcban áll a sötétség, a baj és gonosz demonjaival, de csak azért, hogy igaz fényességével legyőzze az ármánykodókat.

Ilyen igaz fényt terjesztett Kossuth Lajos születése Magyarországra. És ő a sors *küldetését* önzetlenül, *magyar* lelkének és a rablancokra vert nemzet igazával *érvényesítette* is addig, a míg csak tőle függött, hogy a nemzeti *igaz* érvényesüljön.

Ki ne tudná a többit, hogy mi történt ez után? . . . 1802—1902. Rettenetes egy század ez: Magyarország, a magyarság, a nemzetiesség fejlődésének és a kétségbeesés, a pusztulás, a halál s a szent szabadság elkobzásának a százada ez.

Kossuth Lajos születésével a küzdő, a világosságot terjesztő korszak kezdődik. Majd

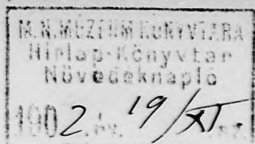
1848, a mely évben csak pár hónap alatt is évszázakkal haladt előre a nemzet. Egy nap alatt többet ért el a *nemzetiakarat* az igaz ügynek, mint mi ötven év óta halvány utánzattal elérni akarunk.

A történelmi öntudat már nem képes tespedéséből felrázni ezt a nemzetet. Csak rágódik a nagy idők multján és fájó szívvvel gondol arra, hogy ötvennégy év előtt volt önálló hadserege, nemzeti bankja, saját pénze. Volt magyarsága, nemzeti sovinizmussa, volt jelleme. bátorsága . . . Voltak *sasfiai* a hazának, a kiknek lelkes, egekig ható buzdító szavától százezrek talpra állása által rendült meg a föld — és futott előttük a kamarilla ocsmány hada.

Tagadhatlan, *el nem* törölhető, meg nem semmisíthető az az *igazság*, a mi egy önérzetes nemzetnek számtalanszor, a hősiességtől megsebzett homlokára van felírva. Homály fedheti, tartós időre köd boríthatja be a kores generáció tétlensége miatt a hőshomlokot . . .

De a hősi homlokon egyszer mégis csak ragyogni fog, mert ragyognia kell! . . . a szív a lélekig átható dicsőséges mult tudata által keltett fénysugárnak, mi eloszlatja a ködöt és dicsőséges fényt áraszt, *tetre* készítő nemes és magasztos érzelmet sugal szerte a hazában minden igaz magyar lelkébe.

Valljuk meg az igazat, és szégyeljük magunkat, hogy olyan rettenetesen gyáva, korcs generáció vagyunk. Elérkezett 1902., ma-holnap itt lesz szeptember tizenkilencedike, Kossuth Lajos 100-ik születés napja . . . És! . . . ott a hol ötvennégy év előtt elhangzott a nem-

zet akarata, hogy: **megadjuk!** Ott, a magyar képviselőházban a tátongó némaság és a legyek zümmögése fogják bizonyítani azt az ijesztő és mélyen megszügyenítő *paradoxont*, mi történelmünket és magyarország apostolának a kegyeletét érte.

Hát valljuk meg őszintén, érdemesek vagyunk-e a külföld tiszteletére és elismerésére? Dehogyan vagyunk érdemesek! És ezt belátva, verjük magunkat areul, mert az önérzetes szügyen pirosságnak semmi jele sincsen rajtunk.

Vagy kell-e nagyobb bizonyosság arra, hogy miként tapodjak lábbal szent kötelességünket azzal, hogy a századik évfordulóra Kossuth Lajosnak nincsen szobra Budapesten. Ezt már ugyan hiábavaló szóvá tenni, mert ugyanis süket fülekre talál az igaz szó.

A népek ébredésére a józan, hazafias áttekintésre egyelőre nagyon kevés a kilátás... a mostani generációnál. De a közel jövő méhében már csirázik az örök igazságnak felvilágosító szelleme, fénye, mely beragyogja a köddel, a sötétséggel borított hősi magyar nemzeti homlokot, hogy a magyarság megteremtse azt, a minek lennie kell! A történelemnek megmásíthatatlan igaz jegyében, igen is lennie kell, független, önálló magyarországnak.

HONISCH L. ISTVÁN.

L I R A.*

I.

Várok epedve, magam se tudom mit?
Várok — és a szívem majd eleped;
Talán egy jó szót? Talán egy virágot?
Tán egy rövid, halványkék levelet?

Pedig már rég hervadtak a virágok
És elmaradtak rég a levelek...
S én várok mégis, — magam se tudom mit?
Tán egy virágot, tán egy levelet...

II.

Nem kívánlak még a karomba zárni,
Gyönyörrel megcsókolni ajkadat;
Csak így akarlak messziről imádni:
Ilyen csendesen, ilyen hallgatag.

Ne csapjon meg a szenvedély lehe,
Ne tudj meg még: a mámor mit jelent?
Maradj az álmok halvány gyermeke,
Maradj tovább is ilyen tiszta, szent...

*Mutató a „Titánok könyvé”-ből.

III.

Rácsókkoltam egy hervadó virágra
Az én legszentebb vallomásomat,
Borus szerelmem nyiló rózsaszálam,
Ezt a virágot oh fogadd, fogadd!

Van egy kis csontfedelű imakönyvem,
Benne a szent szűz képe, oda tedd; —
Ugy sem volt még e szótlan vallomásnál
Imádság soha tisztább, soha szebb...

Farkas Imre.

KRÓNIKA I.

ZSINDELYKE ÉSZREVÉTELEI.

— Ellesett párbeszédéből. —

Annyi sok minden történt az utolsó tizennégy nap alatt, hogy bizony azt sem tudom hol kezdjem. Még csak a közelmúltban is azon törtem a fejemet, hogy miképpen is hissek el az én szép és fiatal anyuskámmal, (mert tényleg mindenki, aki nem ismer bennünket, azt hiszi, hogy nővérek vagyunk) hogy jobb lenne nekem visszamenni a zárdába, és lemondva mindörökké a külvilági élet-ről: örömmel gondoltam arra, hogy apáca leszek.

De, hogy őszinte legyek és szívem szerint szóljak, hát most már egy cseppet sínes arra kedvem, hogy apáca legyek. Talán inkább lennék színész-nő, ha az előíteltől nem rettegnék. Mert igazán mondván, a szoknyát hordó gyengédebb közvéleménynek, (a melynek én is tagja vagyok) a nyelvére kerülni, az rettenetes lehet. Hogy a színészet-ről beszéljek, önkéntelen eszembe jut két hölgynek az a megjegyzése, hogy az aradi színtársulatnak valamire való *nőtagja* mind *lovasítva* van: sokat gondolkodtam a felett, hogy hogy is értsem azt a lovasítást?... Az anyuskámtól akartam megkérdezni, de nem volt hozzá bátorságom. A tantitól még kevésbé kérdezhettem meg, mert amióta Pöstyénbe készül, a varrónővel van elfoglalva. Egy alkalommal a varrónővel egyedül voltam itthon, mikor az ezredorvos úr jött látogatáiba, bátorságot vettem és megkérdeztem az ezredorvos úrtól, hogy mit tesz az, hogyha egy hölgy lovasítva van?... Az ezredorvos úr nagyot nézett, majd kacagott és nagysokára rászánta magát a feleletre. Azt mondta, hogy két esetben lehet a nő lovasított: (a varrónő mosolyogni kezdett) — az ezredorvos úr pedig folytatta: először, ha lovat vesz magának és lovagol, mint a szép Oncuné: másodsor pedig, hogyha huszár... — Ebben a pillanatban jöttek haza az anyuskám és a tantim. Hogy a másik esetben hogyan lehet egy hölgy lovasítva, most sem tudhattam meg egészen, de sejtem...

És hogy sejtelmem nem csal, bizonyítja az, hogy a pocsolyakerülő (ezt is hallottam) honvédbaka hadnagy udvarlómát most nem látom oly szívesen, mint azelőtt.

Nincs is értelme, hogy szívesen lássam, mert a mamuskám azt mondta, hogy annak is kevés egy ripszes

garnitúra és hozzá a száz üveg befőtt: hanem, dacára annak, hogy csak pocsolyakerülő, azért mégis a fenti házi szükségletekhez még vagy hatvenezer korona, mondó harmincezer forint kell neki. Már pedig, hogyha ilyen magas agiója van egy pocsolyakerülőnek, akkor inkább vonzódom — persze csak platónikusán — a lovassághoz.

Pedig lehet, hogy megváltozik az izlésem, mint *Fedák Sárinak*. Ő tavaly a Ferencz József braganzai herceggel (aki mellékesen huszárhadnagy is) automobilozott... Most pedig a nagyúri Nagy Lajossal ült egy jucker kocsin és igazán mondva, az isteni Zsazsa nagyszerűen tud hajtani. Ezt sokan mondták a korzón. Valaki pedig azt jegyezte meg, hogy esodálatos egy teremtes ez a Zsazsa. Mennyire *vérbeli* színész, hogy tud hajtani! — és *lovagolni* mégse szeret...

Tehát Fedák Zsazsa ninesen lovasítva, az izlése egyszerűbb. Annál inkább esodálok, hogy a mindenki által kedvelt Boros Jánost (szeretném, hogyha nekem udvarolna) nem láttam mellette.

Fedák Sárinak különben igen emancipált fogalmai vannak. A színpadon egyszer azt mondta a partnernek, hogy manapság a primadonna parancsol a direktornak. Pedig az aradi primadonnákkal (Zilahynét kivéve) megfordítva van, sőt! az édes Zilahy szegényeknek még a gagejukat is redukálni akarja, aki ebbe nem egyezik bele, az már október elsőre nem jön Aradra, pedig a kis ügyes és temperamentumos szubrettet, Haller Irmát igazán sajnálom, ha elmenne. Ahányszor csak játszani láttam őt, a publikummal együtt én is tapsoltam neki.

Mennyire boldog vagyok, hogy ninesenek oly rémes álmaim, mint Pálmai elutazása után volt. Pedig Miss Issadóra Duncan tánca forrongásba hozta fantáziámat, azért, hogy milyen furcsa is a publikum, világhírűvé tesz egy ókorbéli costumös hölgyet. Én azt hiszem, hogy csupán azért, mert az ó-kort pártolja az öltözetlen, pardon! az öltözködésében. Mindezt persze én csak hallomásból tudom, és csupán hallomás után esett forrongásba a fantáziám. Ellenben Fedák vendégszereplése alkalmával voltam néhányszor a színházban, megvagyok a kisasszonynyal elégedve mindenképen: az igaz, hogy most sokkal elbizakodottabb a játéka és nem egyszer afektál, még sejjit is.

Fedák Sári is kapott vagy 4 szál fáklyából (de annál több ordítózó suhancból álló) menetet. Az isteni Zsazsa is beszélt a néphez, — de neki jobb izlése volt: ő nem akarta magához ölelni a sokaságot... Fedák Zsazsa elutazása után csupán azt álmodtam, hogy édes Zilahy már befejezte a nyári évadot és ez alkalommal ő magamagának is rendezett fáklyásmenetet: de ezúttal nem az *inasgyerek ifjúság* vitte a fáklyát, hanem a mindenkivel előkelő modort tanusító, okos színházi titkár élén az aradi zsurnalisztika számot tevő tagjai (még a „Füles Bagoly” szerkesztője is) vitték a fáklyát és zengték a hozsannát... De vajjon miért?... Hogy ezekben a fáklyásmenetek rendezésében van-e paradoxon? azt bizony én nem igen tudom.

Tegnap, midőn hazafelé jöttünk a parkból, előttünk ment a nagy mecénás (a nevét elhallgatom) két szép szöke

asszony társaságában, szinte megijedtem, az egyiknek esőket ígért, (később tudtam meg, hogy Dóczy esőkjáról van szó) a másik hölgynek is ígért valami szeccsiós párnácskát, de az nevetve jegyezte meg, hogy a mecénás ur ígéretekét illetőleg nagyon hasonlít Wekkerléhez... Ugyanis a párbeszédemből kivettem, hogy a szép asszony már harmadik éve hiába várja a szeccsiós kispárnát.

Sok, sok mindent tudnék meg a maros-uszodában hallottakról elmondani, de most egyelőre hallgatok.

Majd a következő alkalomkor fogok erről beszélni, meg a Hadik huszárezred jubileumáról is, a melyen biztosan részt fogok venni — legalább a táncestélyen okvetlen én, a hódítani vágyó. —

ZSINDELYKE.

A BRAGANZAI HERCEG KALANDJA.

Arad, július 12.

Sok mindenféle dolgot kevernek össze ebbe a gyűjtő fogalomba: nagyság. Ebbe a rendbe sorozzák be azokat, a kik szellemi téren válnak ki és szereznek világhírt, vagy legalább is országos hírt. Hadi tettekben, hősiességekben kiválókat, az emberiség nagy ügyeiért fáradozókat szintén ebbe a sorba állítják joggal. A tudomány művelői, ha munkájuk sikere és eredménye a hétköznapiasságból kiemelkedik, költők, írók, művészek, mind-mind a nagyság címére és jellegére aspirálnak szintén joggal. Országokat megváltó providenciális férfiak is a nagyságok közé soroztatnak. S mindezek előtt a tömeg bámulva áll meg és tisztelettel viseltetik irántuk.

Vannak más természetű nagyságok is. Teszem: a születési nagyságok, akik ezt a jelleget örökségképen veszik át több rendbeli ősöktől. Nagy nevek viselői ezek, akik már annalfogva nagyok, mert apjuk, öregapjuk, déd- és ükapjuk is nagy volt. Joggal, vagy jogtalanul igen nagyok, mert szédítően magasán állnak a többi földi halandók fölött azok, a kiknek ereiben a legkékebb vér: a fejedelmi vér kering. A tömeg ezeket mindig nagyoknak tartja és amit ezek tesznek, mondanak, kijelentenek, az mindenkor a legnagyobb figyelemmel találkozik. És ennek folytán a legnagyobb és legsúlyosabb bírálattal is.

*

Ferenc József braganzai herceg igen nagy név viselője. Rokonságban van több rendbeli uralkodó családdal és az a megtiszteltetés érte, hogy a mi királyunk nevére keresztelték, mert a mi királyunk a keresztapja. Vérbeli rokonságban is van a dinasztiaiával.

Neki tehát nem volt fontosabb és sürgősebb dolga, mint az, hogy nevére vigyázzon. Ha véletlenségből olyant tesz, ami a nagy névhez méltó, ha olyant mond, ami böles dolog, vagy legalább is a bölcsesség látszatával van felruházva, igen könnyű lett volna az igazi „nagyság” elnevezést is megszerznie. Akinek háta mögött ekkora név pompázik,

az ugyancsak fáradtság nélkül evezhet be a nagyság birodalmába.

Véletlenségből azonban nem olyan dolgot követett el. Mulatós természete lévén, sok adósságba is keveredett, a mihez a világnak voltaképen semmi köze sem volna, mert hisz állítólag igen sok embernek van adóssága. Mégis, miután a braganzai herceg adósságai és váltói már a törvényszék előtt is megfordultak, a világ fejszóvalva vette tudomásul, hogy ilyen nagy név viselőjének ilyen sok és sajátos adósságai vannak.

Hagyján! De elment a londoni koronázási ünnepségekre. Minthogy a koronázás látványossága elmaradt, ami pedig mulattatta volna, keresett más természetű mulatságot. Ez véletlenségből olyan mulatság volt, a melyet a tizparancsolaton kívül az angol közerkölesiség is törvényhozásilag tilt. Kiderült ugyanis, hogy ő, annak a nagy névnek viselője, akit egy matróz-lebujban, matróz-ruhába öltözve, „előállított” a londoni rendőrség. Ez kellemetlen volt, de mit tehetett? Az angol rendőrség nem ismeri a tréfát és kívánja, hogy a törvényeket megtartsák, még ha százszor nagy nevek viselőiről is van szó. Egészen egyre megy az angol törvények előtt, hogy a kérdéses egyéniségnek fejedelmek a rokonai, vagy hogy az az egyéniség csak „mulatságból” szegte meg a törvényt. Ott rendnek muszáj lenni. Föl is irták a nevét. Jegyzőkönyvet is vettek föl róla. És, ami legkellemetlenebb volt, az angol ujságok ki is irták a nevét. A világ pedig ámulva vette tudomásul: ime, a földi „nagyságok” is tévedhetnek ilyen súlyosan.

*

Ez az, ami nagy jelentőséget ad oly vétségnek, melyet a nagy nevek viselői követnek el. Százszor, ezerszer jobban kellene vigyázniok ilyen „egyéni-ség”-nek magaviseletükre, hogy ne mondjam: erkölcsöikre. Ha a matróz követi el azt a bizonyos „tett”-et, lecsukják és a kakas sem kukorékol utána többé. Se családjára, se érintkezési körére homályt nem vet. Nem csoportosulnak milliók és milliók, hogy a szóban levő leírhatatlan dolgot bírálgassák. Közönséges embertől talán közönséges dolognak is veszik. De micsoda elbírálás alá esik az ilyen nagy név viselője ilyen esetben! Nevének nimbusza, koronájának fénye, származásának tündöklése egyszerre a piacra kerül. A botrány oly óriási hullámokat vet, hogy beborítja vele az egész világot. Megdöbbenve veszi tudomásul, hogy a braganzai herecek sem jobbak a Deákné vásznánál, sőt nekik a bűn nagyobb mulatságot szerez, mint az erény gyakorlása. És ezzel együtt csőrömpölve hull össze „nagyságuknak” egész épülete; a por- és füstfelhő, a mely ez összeomlás folytán támad, eltakarja és elborítja magát a „nagyság”-ot is.

Nehezebb emnélfogva a született nagyságnak a nagyság terhét viselni, a nagyság kötelességeit gy-

korolni, mint más halandó embernek. Nagyobb hatása van a közerkölesökre is a „nagyság” botlása és büne és irgalmatlanul tönk्रे tesz olyan dolgokat, melyeket a „nagy”-ok ily féltékeny módon őriznek.

Ime: egy másik példa, mely mutatja, hogy mennyire érzi a vele hasonsorsu emberek környezete is a „nagyság” bűneit. *Nerimán* khán bécsi persa nagykövet nem nagy ember, de nagy kitüntetései vannak. Most a Lipót- és vaskorona-rend lovagjai megindították ellene a beesülettanácsi eljárást. Protestálnak ellene, hogy tovább viselhesse a nevezett rendek keresztjeit. Mert, ~~attól~~ félnek, hogy velök is valahogy (isten mepts) összetéveszthetik *Nerimán* khánt.

Milyen kínos lehet hát a braganzai herceg rokonainak ez a csunya és förtelmes botrány!

Bizony úgy áll a dolog, hogy nehéz nagygyá lenni; de „nagynak” maradni, vagy olyannak legalább látszani, még sokkal nehezebb dolog.

(c.)

AZ ÉN IMÁDSÁGOM ...

Irta: PLÁTÓ.

Egy arckép, egy darab érzéktelen papiros függ kis szobám falán ... Egyszerű dióbarna fakeretből, egy édes kicsi fej mosolyog le onnan ... A hullámos aransárga hajat nagy, széles fehér tollas kalap takarja el. Alatta két beszédes szem, kicsi orrocska, mosolygó száj és a nyaka köré, a télikabáton felül valami prémes boá simul ...

Tudja az ég hogyan történt, sohasem buzdítottak reá valami különösen, hogy imádkozzak ... Vagy tán tanítottak is reá, de nekem nem volt kedvem hozzá ... El is hagyott az Isten, vagy nem törődött velem ... S most mégis mindennap imádkozom ... Imzámolyom a puszta padozat; oltárom az az egyszerű arckép, amely ott függ rideg szobám puszta falán ...

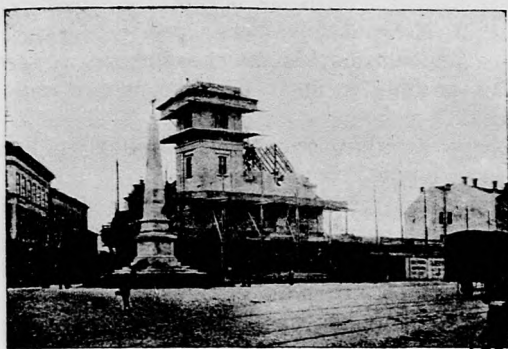
Nincs nap, hogy ne jussou néhány perc erre az én imádságomra. S mikor ezt az istentelen fohász-kodást elvégzem, megkönnyebbül az én háborgó lelkem, megnyugszik az én csalódott szívem. Pedig az a kép egy földi, egyszerű nő arcképe, de mikor ez a nő több nekem mindennél, több az egész világnál az az én hitem, üdvöm, boldogságom, az én szerelmem! ...

* * *

Két szó van az arképre írva és az a két szó nekem egy egész élet összes reménységét, egy keserű mult egész vígaszát jelenti.

„*Bizom benned!*“

Meg tudja-e valaki érteni, hogy mi az, mikor az a kit szeretjük, akit a magunk részére elveszettnek hittünk, ezt a két szót állítja elénk, azért hogy el ne csüggedjünk az érte való küzdésben. Ezt a két

A bontás alatt lévő róm. kath. templom.

szót, mely kifejez mindent, megérezkít, megerősít egy igazi tiszta szerelmet és mikor elepedünk egy vígasztaló bár csekély reménysugárért, mikor kétségbeesünk a sors igazságtalanságán, mely elválasztott bennünket, akkor felénk hangzik a legtökéletesebb buzdítás a szeretet lény ajkáról: „*bizom beaned.*“

* * *

A késő éjszaka elandalító csendjében odaborulok az én oltárom elé. Testem belevész a végtelen semmiségbe, a lelkem az ott térdel az arckép előtt és a szellemszárnyakon át küldi hozzád az én imádságomat.

Elmegyek érted! Elmegyek, mert te vagy kívül össze kell hogy forrjon az én megszakgatott, megtépzott lelkem, mert csak úgy lehet ismét egésze. Elmegyek, mert csak te egyedül nyithatod meg nekem a boldogság útját... te kell hogy elkisérj engem véges végig az életen át... Velem jösz-e? Bocsásd meg nekem, hogy először csak játszottam veled és érzelmeiddel. Vagy lehet, hogy komoly volt akkor is, csak én hittem léhaságomban, hogy játszom veled. Vagy megbénított lenyüggözött az a tudat, hogy a *másé* vagy. De bármint volt is, megbűnhődtem érte. Mert most, hogy szíved legféltettebb titkát őrzöm és tudom, hogy szíved az enyém egyedül és hogy az a más: idegen neked, most gyötör, éget, a féltékenység irtozatos kinjai, kétségbeejt a közöttünk lévő távolság határtalan messzesége.

Mert most már tisztán világosan leszűrődött lelkemen és kifejeződött szívemben az irántad való szerelem. Szánj meg egy kisé, amint itt térdelek a te arcképed, az én szent oltárom előtt és könnyezve kérem a szeretetedet.

Igen, szánj meg, mert most hogy e pillanatban ölelkezik a lelkünk a messzeségen át, mégis érzem, hogy megmérhetetlen űr tátong közöttünk. S nekem nincs bátorságom áthidalni azt az űrt, én az erős férfi várva, hogy te a gyenge nő tedd meg felém az első, a második, az utolsó lépést is.

Pedig úgy szeretnék már cselekedni. Lelkemben lobog az indulat, a szenvedély te érted, a te birásodért, mert tudva, hogy szeretsz igazán és őszintén...

S a te édes-bajos arcod helyett egy érzéketlen arcképet tartok már a kezemben: az oltáromat megszenteltelenitem bűnös esőkökkel, az imádságomat megfertőztetem szerelmes vágyakkal. Derűt sugárzó, beszédes ajkad helyett, erre a papirdarabra nyomom izzó esőkjaimat... miközben könybe fullad az én önző imádkozásom.

* * *

Az éjszaka néma csendjében, elpihen valahogy az én zaklatott lelkem és ezer meg ezer gondolat lepi el agyamat.

Mikor lesz ennek vége, ki mondja azt meg nekem? S mi lesz ennek a vége? Tartogat-e a sors a mi részünkre egy kis boldogságot?

Mikor állhatunk már mi egymással szemben, kéz a kézben, ajk az ajkon és úgy vallhatjuk meg egymásnak szerelmünket. Felelj hát erre te beszédes arckép, mely annyit csacsogsz fülembe az ábrándok álomvilágában.

* * *

Simogatom a homlokomat észnél vagyok-e? Ugy rémlik nekem, mintha valahol a távoli ködből, valami irtozatos lelki sötétség borulna reám.

Már érzem a fojtogatását, már elsötétül előttem minden és ekkor a lelket homályosító ködből valami apró kis fényesség bontakozik ki, egy apró kis csillag, közeledik felém, már megvilágítja egész lelkemet, már eloszlik a sötétség és itt vagy te, a te lelked, a te szellemed, mely eláraszt engem ragyogó fényességgel.

* * *

De eltűnik ez a látomány és én a lelkek világából visszatértem ismét a földre. Olyan sivár, olyan rideg itt minden, az agyam zug, a lelkem még mindig háborog. Mi lesz ennek a vége, ha ez sokáig így tart. Eléget a lángoló tűz, mely a te birásodért lobog bennem, elernyedek ebben az örjítő, emészto tehetlenségben. Hát cselekedj már te, mert én rettentően gyáva vagyok, próbáld áthidalni a kettőnk között tátongó iszonytató mélységet, mert én annak partján állva, beleszédülök abba. Vagy talan kétkedel bennem? Ha egyetlen egyszer szólhatnék még hozzád, ha még *egyszer* találkozhatnék veled, hogy számot adhasak irántad való igaz érzéseimről, ha elbeszélhetném az én végtelen szenvedésemet, melyet a te utánnad való vágyakozás fakasztott és az irántad való szerelem táplál: oh hiszem, hogy akkor meggyőznék, hogy akkor hozzád megnéd kapcsolni az életedet örökre.

* * *

Mert ez az én mindennapi fohászom a magas-
ságos Istenhez! S ez az imádság, amely enyhülést,
reményt nyújt nekem: mert hiszem, hogy lesz egy
pillanat, amidőn az meghallgatásra talál. S ezért az
egy pillanattért küldöm én meg-meg ujló remény-
nyel, életet adó hittel az én keserves fohászomat a
Mindenhatóhoz.

C É L.

Az „Alföld” számára írta: JENI.

Édes, illatos hangulat járta át a termet. Zene
szólt, ártatlan gyermekszemek csillogtak jókedvben,
örömben.

Sok angyalarcu, csacsogó szavu baby szökdé-
cselt és kacagott öntudatlan üde kecses táncban.

Tánevizsga volt.

Aranyos, ártatlan apróságok mennyire nem
sejti kis szívök milyen bűbajos még az ő életük.

Egy sápadt szöke asszony ült a terem egyik
aranyozott oszlopa mellett kis rokokó díványon.

Szomoru szeme fáradtan siklott át az előtte
álló, csicsergő ampírruhás gyermekcsereg fölött.

A lelke milyen messze tévelyeghetett . . . a
térben? a multakon? a jövőn?

Vágyakozó, mártírtekintete bizonyosra mutatta,
hogy a jelen bír legkevesebb értékkel előtte.

Egy kipirult arcú szöke gyermek szökött elibe.
Szaladva jött a terem másik feléről és lihegve szo-
ritotta kis kezében néhány sötétvörös rózsát. Habos
könnyű fehér ruhájában olyan volt, mint egy felhőn
lebegő angyalka.

A rózsákat a szomoru asszony arcához simi-
totta és nevetett édes csilingelő hangon.

— Kis mamám, nézd mit hoztam!

Az asszony idegesen összerezte, mosolygott
és rajongó szeretettel vonta magához a gyermekét.

— Kitől kaptad drágám?

Egyszerre eltűnni látszott a sötét melankolia
szeméből még az imént az ajkai körül vonagló ke-
serű mosolygása is csupa szeretetteljes derűre vál-
tozott.

A kis leány élénken fordult arra, a homét jött
és csacsogva, okoskodva magyarázta.

— Nézd kis mamám ott áll egy magas bácsi,
ott, ott az ajtó mellett, az én táncosommal, Elekkel
beszél, az adta a virágot. Azt mondta fogadjam el
és kérdezzem meg tőled; hogy megengeded-e, hogy
egy kicsit idejőjjön hozzád?

Az asszony közönyösen nézett az ajtónál álló
férfi-csoportra. Tudta, hogy ott gyülekeztek össze a
több egyesített vizsgázó, kolonokhoz tartozó papák.

Valamelyik barátnőjének az ura incselkedik
vele, gondolta.

A csoportból egy magas férfi köszönt felé.

Az asszonyt forró láz borította el, összerezte
és elpirult, elsápadt felváltva.

— Megengeded kis mama, sürgette a gyermek,
mindjárt kezdjük a táncot s akkor nem mondhatom
meg neki.

Nagy ártatlan szemével türelmetlenül nézte
szembe az anyját.

Az asszony lelkében ezer nyugtalanító kis ör-
dög kerekedett egyszerre táncra.

. . . Beszélni akar velem, annyi év után! . . .

Mit mondhatunk mi már egymásnak, a mi vagy
felesleges vagy bűnös ne lenne . . . Nem szabad,
hogy halljam az ő hangját, összefonódjon a tekinte-
tünk, gondolatokat cseréljen ki a lelkünk és átér-
hető távolság válassza el a testünket . . . Nem
szabad . . . Annyi lemondás, annyi keserűség, szen-
vedés és lassu beletörődés, összetört remények,
megtagadott érzelmek által kivívott önlegyőzés
után . . . Nem lehet! . . . Mi volt akkor a leány
lemondása, a ki még csak sejtette az életet, mi volt
az ő áldozata a mire készült ahhoz képest, minőt ké-
sőbb az asszony öntudatosan meghozott, átszenve-
dett! . . .

. . . Menyasszony volt a mikor megismerked-
tek, egy olyan ember menyasszonya, a kihez a meg-
szokás, a gyermekkorból eredő viszonyal járó köny-
nyelműen tett ígéret kötötte.

A férfinek már akkor volt egy szomoru mult-
hoz fűző emléke, egy hűtlen asszonytól maradt
kis fia.

Megismerkedtek.

A lány megtudta a férfi szomoru történetét.
Felébredt benne a szájalom, a rokonszenv . . . las-
san a szerelem. Tehetett róla, ha ezt a szunyadó
forró lángot nem tudta a vőlegénye előbb föléb-
reszteni?

A megtört kedélyű férfinek előbb jólesett az
érdeklődés, a rokonszenv és lassan új életre ébredt
az a láng a mit — érezte, bebizonyosodott — egy-
kor méltatlanra pazarolt.

Eleinte tudni sem akartak róla, hogy szeretik
egymást . . . hiszen a leány le volt kötve. Önma-
guknak is alig merték bevallani. S mire megérlel-
dött bennük a tudat, hogy ők egymás nélkül nem
tudnak élni . . . a leányt a haladó idő, a családja,
a vőlegénye jogos akarata . . . oltár elé állította.

Egy napon arra ébredtek, hogy vége . . . vége
mindennek.

Az asszony, mikor az új, izlésesen berendezett
otthon ajtaja először becsukódott mögötte . . . meg-
kezdte a kálváriát és a keresztet vitte, cipelte annyi
ambícióval, büszkeséggel, lelki erővel . . . fölemelt
fejjel, hogy a férfi . . . a kitől el kellett válnia, a
kit soha nem volt képes a gondolataiból kitörülni,
— az is azt kellett hidje: elfelejtett . . . már nem
is tudja, hogy a világon vagyok!

Es talán egy kicsit a hiúságát is bántotta . . . de az asszony büszke becsületének ez a sértett hiúság volt a legfényesebb bizonyítéka.

Soha sem találkoztak . . .

A kis leány újra türelmetlenül kérdezte.

— Kis mama, mit mondjak ?

Az asszony lázas szeméivel szembenézte, a mosolygó baby arcoeskáját és öntudatlanul, szinte gögösen sugta :

— Így ni gyermekem, most belevéstem a te képedet újra a lelkemba ! Te és te . . . vagy mindenem már nekem . . . senki más ! No eredj, mondjad, hogy jöjjön ide az a bácsi ! . . .

És szenvedélyes, büszke hévvel vetette fel a fejét.

. . . Ennek a gyermeknek a hírnevét, a jövőjét merje kockáztatni az anyja gyengeségének kipróbálásával . . . bárki . . . akár az az ember ! Próbálja meg ! susogta aztán önmagába, mikor már a kis lány kézenfogva hozta a magas bácsit.

A férfi a mint keztescökolt fürkészve nézte szembe az asszonyt, de az asszonynak volt elég lelki ereje nyugodtan vissza nézni. Pedig csak ő tudta, milyen óriási győzelmet aratott önmaga felett.

És mosolyogni is tudott, a mikor a lelke mélyén olyan megrázó fájdalom zokogott, a milyenre talán egy férfi sem volna képes.

Hanem a kis leányát arra kérte, hogy közvetlen itt előtte táncolja azt a lassu csárdást a táncosával, a magas ember gavallér kis fiával ; . . . talán nem azért, mintha félt volna önmagától, hogyha ott nincs folyton a szemei előtt az a rajongással nevelt gyermek, az az édes kis leány, a ki magához váltotta minden szeretetét, a kiből az élet az elvesztett minden helyett kárpótlást, az életének új célt, valódi célt adott . . .

Talán nem azért ; . . . hiszen ki volt már neki az az ember, neki az anyának . . . az az ember, a ki nem volt atyja az ő gyermekének . . .

És büszke, győzelmes tekintettel nézett a szemébe . . .

Az eszme mindig győz, kivéve, ha magunk ejtjük el. De akkor is győz nélkülünk.

*

Egy gondolat bánt engemet: az, hogy ha esetleg menyországba jutok, ott nem találok ujságot. Anyyira első és fő szórakozásnak tartom az ujságolvasást, hogy a menyországot „Menyei Hírlap” és „Menyei Lloyd” nélkül el sem képzelhetem. Ha tehát igaz az, hogy az ujság pokoli tanulmány és ha igaz az, hogy minden ujságíró a pokolra van kárhozzátva, úgy jövendő végzetem cseppet sem búsit, mert odalent is az ujságírás és az ujságolvasás lesz pokoli élvezetem.

Somogyi Ede.

KRÓNIKA II.

AZ ARADI SZTRÁJK.

Arad, július 12.

Négy—öt nap óta egynehány száz kőműves sztrájkol Aradon s azóta szünetelnek Arad legnagyobb szabású építkezésének: a minorita-épületnek munkálatai. Minket tulajdonképen nem érinti az hogy a minoriták milyen szerződést kötöttek vállalkozójukkal a templom és a bérpalota felépítésének idejére vonatkozólag, ha tehát ez épületek a bérharc miatt egy félévvel később készülnek el, abból az aradi közönségnek anyagi kára alig lesz.

És az is bizonyos, hogy a sztrájk előbb vagy utóbb, de végezt fog érní, akár a vállalkozók engedjenek, akár a munkások. Mert elvégre a megkezdett építkezéseket csak be kell fejezni, viszont a sztrájkoló munkások sem fogják sokáig kibírni kereset nélkül, mert bizonyosan megfontolják, hogy ha most nyáron nem keresnek, télire nem lesz kenyér.

Ebből a szempontból tehát nekünk semmi közünk nincs a mozgalomhoz. Mi csak etikai tekintetből szólunk a kérdéshez, és azt megtehetjük annyival inkább, mert alig van ember a városban, aki tájékozva lenne a sztrájk eredete felől.

Elsősorban is elismerjük azt, hogy a munkásoknak feltétlenül joguk van magasabb munkabért követelni, vagy ennek híján nem dolgozni. Ezt a jogot tőlük senki el nem vitathatja. Sőt emberi szempontokból is rokonszenves mindenki előtt a mozgalmuk, miután a *tőke* ellen irányul. A dolgos kezeknek és munkának harca ez a vagyoni és a kapitalizmus ellen. Már pedig minden ilyen mozgalom felette pártolásra méltó. Különösen Magyarországon, ahol a tőkének, a közvéleménynek és a minden vonalon való uralkodásnak hatalmát mindinkább kezébe kaparintja egy bizonyos osztály, mely már most is fekély a magyar társadalom testén.

Csak hogy ennek az aradi sztrájknak háttere tartozhatik a tisztességtelen versengés kritériumai közé is. Azt a vállalkozót, a kinek személye, anyagi jöléte és vállalkozói existenciája ellen irányul ez az egész bérharc, tönkre akarják tenni olyan céhbéli emberek, akiknek fáj, hogy a nagyobb szabású munkálatokat nem ők kapták meg. Személyekről nem szólunk, nehogy az lássék, mintha részrehajlás és nem az igazság szeretete vezetne bennünket e cikk megírásához.

Tudvalevő az, hogy több aradi építő-vállalkozó, tehát olyan ember, aki ellen szintén irányul ez a bérharc, melegen pártolja a kőművesek sztrájkját. Nem volna ebben semmi rossz, ha valósággal azért pártolná, mert belátja, hogy a munkások tényleg több fizetést érdemelnek. Ha így van, akkor kalapot emelünk a munkás-párti vállalkozók előtt, de ha

csak azért istápolják a sztrájkot, hogy evvel tönkretégaék azt a vállalkozót, aki az építkezést olcsóbb árak ajánlása által magának tisztességes úton megnyerte, akkor megvetendő az eljárásuk és a leg-súlyosabb erkölcsi beszámítás alá esik.

Ismerjük be, hogy aki csak be tud látni a mozgalom mélyébe, első pillanatra az a meggyőző-fogja el, hogy ennek a bérharenak tendenciózus éle van, amely egy ember ekszisztenciája ellen irányul. Mert az bizonyos, hogy ha egy vállalkozó pl. ötven-ezer forintért elvállal egy munkát egy forintos nap-számokra számítva, akkor belebukik a vállalatába és számításába, ha egy forintos napszámok helyett váratlanul két forintot kénytelen fizetni.

Ez olyan egyszerű dolog és horderejében mégis olyan nagy fontosságu.

Ha nem ez a hátttere az aradi kőművesek bérharcának, akkor üdvözöljük a munkások mozgalmát, de ha a sztrájk tisztességtelen versenynek és akna-munkának következménye, akkor azokat ítéljük el, akik a mozgalomnak bujkáló kezdeményezői voltak.

MUNKA UTÁN.

I.

Ne fizessünk rá a csásarnapokra,
Használjuk fel a drága szép időt.
Egymás keblére tisztultan hajolva
Tartsunk kedvesem heti pihenőt . . .

Dél előtt öltsd fel ünneplő ruhádat,
Menj el a Dómba ártatlan leány.
Gyónd meg szerelmed ott az ég Urának
— Egyéb bűnöd nincs én édes Terám.

Oh, kérjed a Mindenhatót imádban,
Hogy teljesítse szívednek álmait:
Adjon egymásnak! . . . Öröm s boldogságban
Éljük le együtt éltünk napjait! . . .

Délután aztán menjünk a szabadba.
S megpihence fenn a hegyormokon,
Fejemet dobogó szívedre hajtva,
Kéz kézben . . . majd én is imádkozom.

Imádkozom ott a hozzánk hasonló,
Igába hajtott elnyomottakért,
A munkát, sorsot méltatlan elosztó,
Részvétlen földi nagyhatalomért!

Hogy éljenek tovább a kiskirályok,
A jöendő ne bántsa trónjukat,
Hogy legyen kenyerünk — sós könnyűl ázott,
S ne legyenek az éhezők urak!

II.

Messze hagytuk a várost,
A gyárat és a napi gondot.
Madárdalt hallgatunk most,
Virágálmot, suttogó lombot.

Nincs itt durva parancsszó.
És nem gondolunk a fucásra.
Szívet, keblet dagasztó
Az erdő titkos hallgatása.

Majd az erdőt fölkerjük,
Hangos jókedvvel, dalolással.
S mulatsággal megüljük
Fényes, királyi uzsonnával.

Hejh, most nem ismerünk mi
Urak, nagyobbak, gazdagabbak!
S nem tudna senki lelni
Madarat, nálunk szabadabban!

Hangatterülve fekszem
A puha fűben álmodozva,
Míg te a közelemben
Vadcsirágokat szedsz dalolva.

Majd mellém ülsz . . . öledben
Van az erdő minden csirága
S koszorút kötsz, szerelmem
Munkás-költődnék homlokára.

III.

Mikor sötét az utca,
Hozzad csak akkor járhatok,
Hogy senki meg ne tudja.

Az elsötétült ablakok
Némák ki nem beszélnek,
Hogy megzörgettem ablakod.

Te vársz, rejtőzve, titkon
Szobádban, az ablak megett,
Mint egy álmodó liljom.

Megreszket a szíved, kezed,
Ablakodat kinyitva
Ha meglátnák az emberek!

S a hogy lehajlasz hozzám,
Én átkarolom a nyakad.
Egy fényes meny hajol rám.

Csókollak hosszan, hallgatag
Az ablakodon átal —
Együtt lennünk csak így szabad.

S amíg az éj beárnyal,
El lennünk így mi szívesen
Egy egész éltén átal.

De rád szól egy hang odabenn:
„Tedd be már azt az ablakot!
Hát nem hagysz már aludni sem?“ . . .

Eképp a nagymamád dohog,
És te szót fogadsz, kedvesem,
Illón, engedelmesen . . .

Nikelszky Géza.

A törvényből kiolvasni azt, ami ügyének hasznára van, ez az ügyvéd művészete; a nap eseményeit oly világításba helyezni, amely a lap tendenciájának megfelel, ebben művész az újságíró.

Dr. Schönfeld Arthur.

Miss Isadora Duncan.

Weisz H. felv.

D U N C A N.

Nem volt hazád a hellének hazája,
Mégis, mikor születted, egy darab
Görög ég tűzött Kaliforniára
S Gea emlőit szívta ajakad.
Mercur Hellasznak ragyogó egéről
Minden sugarat szivedbe lopott.
És Terpsichore az Olymp hegyéről
Leszállt és megillette homlokod'.

Az istenek, a graciák körének
A Muzea csókja óta rabbja vagy;
S eltáncolod a mit hozzád beszélnek
Titkos sugalmak, látások, szavak.
Az őse Görögthon új életre ébred
S befolyja lelkünk' lábaid nyomán —
Mert örök ifju, örök szép az élet
A régi Parnass berkes oldalán.

NIKELSZKY GÉZA.

BOHÉMNPÉP.

(Vége.)

Valamint van művaj, úgy van mű-bohém is
Hajukat elrendezik a műborzolás, ruhájukat és nyak-
kendőjüket a műrendetlenség törvényei szerint. S
ezek az imitátorok legtöbbszörre ártatlan, jó fiúk.
Tán verset is írnak holdas éjről, reménytelen sze-
relemről, embergyűlöletről. — Tán festegetnek is,
nagy pacnikkal, ráfogván, hogy ez „hangulat.” Nos,
épen ez a baj, hogy rimelnek és pacniznak. Mert ez

pláné, ha hébe-korba egy kis sikerecske jár vele,
megtéveszti őket. Azt gondolják, hogy kiválasztott
emberek. Hogy összedől a világ, elsötétül a nap, ha
nem mennek művészpályára. Elsőben is melankolikus
arekifejezést öltenek magukra, fülükre csavarintják
a hajukat. Szóval mindent megtesznek, a mi szerin-
tük szükséges, hogy külsőleg bohémságuk és zse-
niális voltuk mellett dokumentáljon.

A kiknek józan a fejük, s csak amugy pasz-
sziókép, dilletáns módra művészkednek, — azokat él-
tesse az Isten. De a kik mindenáron művészpályára
lépnek, a nélkül, hogy tehetség lakozna ő bennük, Istenem,
ezeknek az életük oly szomorú. Míg fiatalok,
addig csak jól megy az ügy. Van kedv, van egész-
ség, esetleg egy kis jóakaró biztatás és amolyan szűk-
körü, házi siker. Jól érzik magukat, szerelmet és ka-
landokat játszanak. Mert hát bohém életet élni min-
denekfölött jó és vig dolog. De azután, mikor las-
sankint kiálszik a fiatalság tüze, mikor a kedv he-
lyébe fáradtság jön, a remények, álmok és sikerek
lecsapódnak, — akkor ez a kijózanodás oly keserű.
S ez a bohémélet tragikus fejezete.

*

A bohémnők! . . . Ugy-e, itt mindnyájunk a szí-
nész nőkre gondolunk? A fess, bolondos, sokat szidott
és sokat dicsért színésznőkre. Nos igen, a színésznő,
az egy egészen különfajta, eredeti nő-typus. Egészen
más a szeretetük, gondolkozásuk, erkölcsi érzésük,
mint a többi nőké. Lelkükben olyan intim tulajdon-
ságok, hullámzó érzések vannak, mi másokban nin-
csen. Egy kiesít szabadabbak, önállóbbak. Hlyenné
teszi őket a miliő melyben élnek. Meg a művészetük,
milynek folytán mást se tesznek, mint az életet ta-
nulmányozzák, s az embereket figyelik. A festett vi-
lág állandó izgalomban tartja őket. A saját erejükre,
éleltatásukra és emberismeretükre készíti.

S ez a festet világ olyan csábítóan és ingerlően
hat ránk, publikumra, a nézőtérrel. Csalogat és hite-
get, különösen fiatal, tüzes temperamentumu lányo-
kat. Glóriával veszik körül a primadonnák csábos, hó-
dító fejét. Csak a fényt látják, a foltokat és kerekedő
örvényeket nem. Egy kis hang, szép termet bohókás
jó kedv, — s már színiskolában van a leány, ha szü-
lei se ellenzik.

Naponkint mindenki láthat sok ilyen kedves,
őszintén kacagó bohémleányt, a mint kezökben ösz-
szegöngyölt kotákkal és szerepekkel jönnek haza, a
színiskolából. Szemükben esupa életöröm, ártatlan
kacérság. Eleinte mohón élvezik a szabadságukat.
Tetszik a bohémélet. Eleinte minden éjjel prima-
donna vagy hősnő sikerekről álmodnak. A kinek már
bölesője fölött ott ragyogott az isteni szikra, az el is
jut ide. Bár ennek is nehéz, kerülő az útja. A ki pe-
dig csak hiúságból és áltatásból marad itt, annak
lassankint ritkulnak az ilyen álmái, törnek a remé-

neyei. Utóljára is megelégszik azzal, hogy ott énekel és táncol a — kórusban. S mint ilyen élvezi a bohémélet örömeit.

Az irónó, mint bohém, nagyon ritka. Sokkal gyakoribb egy szintén érdekes nő-typus: a modell. Az atelier vidáman csicsergő felvidítőja ez. Igazán csak bohém és egyéb semmi. Szép fejecskeje vagy plasztikája révén, a piktorok és szobrászok kedvence. Másan se jár az esze, csak: élni, mulatni! Egyébként jó lány, csak szerelmes szívével nem igen bír. Nincsenek nagyratörő ábrándjai, sikert, tapsot szomjuhozó reményei. S tán éppen ezért boldog. . .

*

Fönt, a Parnasszus tetején, glória fénye ragyog. Érte folyik a bohémnép túlekedése. Hosszú, kemény küzdelmekkel teljes, fárasztó az út, a mi ide fölvisz. A művészember sikerekből él. Ez az életeleme. A munka, az alkotás vágya előre hajtja, a világosság felé. Némelyik gyorsan, tüneményszerűen jut föl a tetőre, támasztván az emberek közt csodálatot. Másik csak a középig jut, vagy tán addigra se, s lennt marad, erőtllenül, visszaesve.

A fiatalos ambíció sasnak képzeletét, s föl szeretne röpülni. De egy ideig leköti, fogva tartja, megfékezi a: Próza. Egyfelől fényes álmok, lelkes tervek, másfelől küzdelem a reális élettel: ez a bohém-pálya kontrasztja. S ebből a nyomasztó küzdelemből az erős tehetség sokszor győzelmesen kivágja magát, sokszor nem. Lehet olyan a miliő, hogy elvész, földarabódik.

A Parnasszus virágoktól illatos, de lent, a hegy tövében csúpa kóró. A ki feljut, az gomblyukába tüzhet egy virágot, esetleg feje köré egész koszorút. S milyen rossz lehet, a kinek más se jut csak: kóró. . .

SAISON. I.

FÜRDŐLEVÉL.

Neptunfürdő, július 12.

Kedves Honisch!

Mint látja, én is, mint annyi jó ismerősöm, a nyár beálltával „fürdőzők”. Ez a szó tudillik a kifejezése annak, mikor az ember itthon marad, de maga előtt is restelné, hogy nem valamely világfürdő homokjába rajzol betűket, a hogy a Marlitt regényeinekben szokás.

Kijelentem én is, hogy *fürdőzők*. Mindennap eljárók a Neptunba. Ez a ronda kis tákolmány az én ezidőszerű Franzensbadom, Karlsbadom és Menyházam. Mindennap jól-rosszul megfürdöm s aztán szemlesátve, kikerülve az ismerősöket ballagok haza.

Maga bizonyosan csodálkozik, hogy én, aki

anyira kevésbe veszem az előítéletes véleményeket, mégis meghajlom azelőtt a fölfogás előtt, hogy nyáron — nyaralni kell.

Hát bizony ezen csodálkozhatnak is, mert ez így van. Innen a Neptunfürdőből nézve a nyarat, talán még tűrhető volna. De aztán. Az a meleg, mely csaknem megőrjít, a kellemetlen életrend, a hus büze, az élelmi szerek romlottsága mind-mind arra kényszeríti a normális embereket, hogy kiszabaduljon a városból, valami szellős, árnyas faluba.

Ezt nevezem én nyaralásnak, a falut. Nem a fürdőzés affektált előkelősége az igazi nyaralás, hanem az, mikor az ember megtalálja mindazt a kényelmet, a mit a nyaraláshoz hozzá szoktunk gondolni.

Nekem ugyan semmi közöm mindehhez, én csak az általános felfogáson keresztül leszürom a magam nézeteit.

Egyébként ne gondolja, hogy én nem megyek nyaralni. De mennyire! Még pedig fürdőre. Hiába mondja maga most, hogy akkor magam alatt vágom a fát. Inkább vágom a fát magam alatt, de engem ne fitymáljon senki. És ha pénzbe is kerül a dolog, legalább könnyű szívvvel adom ki a pénzt, mert tudom, hogy de sokan vannak, akiknek nem kellene fürdőbe menni, mégis mennek s nehéz szívvvel gondolnak arra, hogy azon a pénzen, amit így kiadtak, mennyit lehetne venni, a mire szükség van.

Hogy mikor megyek fürdőbe? Azt bizony nem tudom. Lehet, hogy a nyár vége felé. Lehet, hogy egyáltalán nem, de azért — *megyek*. Mindenkinek mondom, hogy megyek, már csak azért is, hogy legalább még most úgy nézzenek rám, mintha fürdőbe mennék. Mert ez nagy dolog ám. Más szemmel néznek arra, aki fürdőbe megy, mással arra, aki már volt, és sehogyse néznek arra, akiről tudják hogy nem megy.

Én azonban vagyok annyira hiu, hogy ne tegyem ki magam annak, hogy senki se nézzen rám. Nincs igazam?.

Üdvözli

EVELINE.

U. i. Azt hallottam, hogy a héten valami nagy véröntés volt a Központi Szállodában. Azt beszéltek, hogy darabokra vagdalta egymást ott két uriember. Igaz volna ez?

EVELINE.

Nem szeretem a pesszimistákat, mert többnyire sértett hiúságból gyűlölik a világot.

Abrányi Emil.

*

Sokan csak azért emelkednek fel *rongyokban* az utca porából, hogy selyemben, bársonyban vissza-sülyedjenek oda.

Munkácsy Kálmán.

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGRÓVATA.

STEINGASSNER MARGIT.

M Á R I A.

(Vége.)

II.

Egy pár nap mulva eme látogatás után a hirlapok mind cikket közöltek a művész legujabb képéről. Mielőtt szalonját megnyitotta volna a közönség számára, a hirlapok műkritikusai jártak a művésznél, hogy háborítatlanul szemlélhessék a nagy vásznat.

Hét méter hosszú és három magas volt a vászon belvilága: a keresztfáról levett, kiszívedett Megváltó merev teste ott feküdt a pusztá földre kiterített fehér vászon lepedőn. Átluggatott kezei fészesen szorultak meztelen testéhez arcán a tiszta nyugalom ült. Magdolna térdelt mellette, s szerelében vonagló ajakát odatapasztotta a Megváltó szent ajkaihoz, arcán az elvesztett boldogság fájdalma látszott. A homályos alapú képet egy piszlakoló mécs bronz színű fénye világította meg.

Megrázó hatása volt a festménynek. A kritikusok csoportja csodálattal nézte az új mesterművet. Mikor azután gratulálni akarták, a művész titokzatos arccal kérte őket, hogy most hagyják magára, mert most még nagyobb kritikuskok fognak jönni. A tekintetes asszony és leánya írták, hogy bejönnek megnézni a képet. Igaz ugyan, írta a tekintetes asszony, hogy a közönség számára csak holnap van megegyedve megnézni a képet, hanem mi nem vagyunk közönség, mi csak olyan falusiak vagyunk.

Százszor is elolvasta a levelet, szinte már olvasás nélkül tudta minden sorát, minden szavát. Az izgalom kifárasztotta, egy fehér medvebőrrel leterített szófára heveredett s egy vékony karesu a' alatt vett a fogai közé. Még kettőt se szítt az illatos dohány-

ból, mikor izgatottan ugrott fel, eszébe jutott, hogy a grófnénak még most sem írt. Dühös volt magára tovább egy percig sem lehet halasztani. Az ő vendégei úgyis csak egy félóra mulva érkeznek meg, addig megírja a levelet. Leült hatalmas íróasztala elé, mely körmös oroszán lábakon nyugodott, s mesterműve volt a faragó művészetnek. Nehéz volt megkezdeni a levelet; nem tudta miként szólítsa meg: méltóságos asszonynak, grófnénak. Végre is határozott vonásokkal vetette a rongyos szélű merített papírosra: *Kedves Mária* . . .

Az előszobája ajtaján a villamos csengő berregett, valami ruhasuhogás, azután az inas mormoló hangja hallszott kint. A művész örömmel ugrott fel asztala mellől: már itt vannak. Pár lépés volt még csak az ajtótól, mikor az feltárult és belépett: Mária grófné.

A művész arcán megfagyott a mosoly. Mikor az inas betette a grófné mögött az ajtót, Mária gyermekes örömmel sietett a művész elé.

— Nem akartam a holnapot megvárni, akkor olyan idegen vagyok én itt; így akarom megcsodálni a képet a mester társaságában . . . De mi lelta Önt? Hiszen egészen sápadt?

— Én? dehogy. Sőt nagyon is meglep, hogy ön úgy megelőzött. Épen írni akartam önnek, hogy jöjjön el hozzám megnézni a képet . . . Nézze itt a levél . . .

A grófné arca fellángolt, s halkán olvasta: *Kedves Mária*. Azután összehajította a levelet és eltette egy arany láncra függő, aranygyöngyös kicsi ridikülbe, mely a derekát körül folyó övhöz volt szorítva. Azután karját beleöltötte a művész karjába, s úgy mondotta:

— S most, mester lássuk a remeket . . .

Mint egy álomkóros, tétova léptekkel ment a művész, a grófné pedig szótlánul csodálta a biblia szerelmes asszonyt. Nagy sokára mondta csak:

— Lásd, így szeretlek én is téged . . .

A villamos csengő újra megszólalt, mire mindketten összerendeztek: a grófné indokolt bosszúságában, hogy zavarják, a művész kínos helyzetének tudatában. Végre is tennie kell valamit.

Azt mondta a grófnénak:

— Addig míg kellemetlen látogatóm elmegy, talán a kis szalonomban szórakozhat. Van ott is egy pár új képem . . .

A grófné reabíccentett fejével, s csak az ajtóból szólott vissza:

— Csak lehető röviden rázza le az alkalmatlant . . .

Ha egy percnyi ideje maradt volna még a művésznak, talán el is követi azt, a mi agyába ötlött az első pillanatban: hogy leakasztja a falról revolverét és agyon lövi magát. De egy percnyi ideje sem volt, az ajtó megnyílt és ők bejöttek . . .

Mintha az ezer, édes illatu réti virág finom párfümje ömlött volna szét a festő szalonjában, mintha a napsugarak több aranyat szórtak volna szét a bizarr teremben, mintha a parkból behangzó madár csicsérgés dallamosabb lett volna, ahogy ők beléptek; vagy csak a művésznak tetszett úgy? . . .

Egyszerű, testhez simuló princeszruha fedte a fiatal lány természetét tejszínű flanelből, mintha nem is ruha lett volna, hanem egy darab karraraiból faragták volna ki az egész ruhát és leányt; csak a

habfehér filekalapján csillogott egy-egy értékes tű: valamikor a tekintetes asszony kapta az urától.

Félénken, zavartan indult meg a társalgás, de lassankint megélénkült. A tekintetes asszony beszédesebb lett, mert hát azután, hogy elment tőlük a művész, kitudakolta ám ő szorgosan, hogy ki is volt az ő vendégek s megnyugodott. Sokáig nézte a képet, még egy miatyánkot is elmondott a Megváltó feje mellé állva. A leány csak a szemével beszélt. A tekintetes asszony éppen ott tartott „és add meg mindennapi kenyerünket”, mikor a leány ábrándos hangon azt mondta:

— Ha maga meghalna, én is úgy tennék, mint az tett . . .

Magdólnára mutatott. A tekintetes asszony elvegezte imáját és a művészhez fordult:

— Hoztunk is valamit, a mit akkor ott felede . . .

És egy gyűrűt adott a művésznek. Ugy történt, hogy gyűrű dugdosást játszottak, s éppen akkor hívták őket uzsonnára, mikor a gyűrű. — a mesteré volt — épen a szép leánynál volt. Ő nem adta vissza a gyűrűt, hanem újjára vonta, azután ott is maradt. A tekintetes asszony azonban, mikor megtudta, levette újjáról és ezt mondta: ez nem illik a jó leányhoz. És most visszahozta a művésznek. A mester lelkében megszólalt a szerelem igaz hangja és azt mondta:

— Nem veszem vissza a gyűrűm, de ha önöknek is úgy tetszik, az újjára huzom annak, kié az én lelkem, az én szívem.

És a leány hagyta újjára húzni a gyűrűt, arcára pedig odaszállt a szerelem glóriája. A tekintetes asszony a szeméit törülgette s csak halkán mondogatta:

— Csak jók legyetek, csak jók . . .

A boldogság csoportozata volt ez a három alak, ahogy a megilletődött pillanatban némán állottak és ekkor megnyílt a kis szalon ajtaja s keretében a grófné, arcán a sűrű fátyal. A művész csak egyetlen pillantást vetett az asszonyra s tudta, hogy az halott mindent, most hát itt a pillanat, hogy elkoc-kázza élete boldogságát.

A tekintetes asszony és a fiatal menyasszony kérdőleg néztek a grófnéra, majd a művészre. Az egy pillanatig sem habozott a hogy mondta:

— A modell . . .

Még a hangja sem remegett, csak egy könnyörgő tekintetet vetett a grófné felé.

Ez az egy tekintet megértette vele, hogy nincs többé reménye: ő nem fenyeget, ő kér. S látta a leányt is, a tiszta liliom szálat, szűz arcának érintetlen hamvát, s azután borzongással gondolt az ő harminchárom évére. Fájdalmában szeretett volna felordítani, hadd tudják meg, hogy neki a szíve szakad széjjel most. De nem tette, mert ezzel talán annak a másinak is megszakadt volna a szíve, annak pedig dobogni kellett ő érette. S a grófné néma főhajtással köszönt a hölgyeknek s távozott. Hogy miként ért haza, nem tudta, a belső szobaleányok ájul-tan találták a szalonban. Egy hétig ezután forró láza volt, azután újra felkelt az ágyból és kiadta a rendeletet: csomagolni és ő előre utazott el a várhídi kastély mogorva falai közé, hol éjjelkor hallani lehet az elköltözött szelűtött gróf nyögését a kopogó tornácokon, árka-dos balkonok és feketére fakult tornyok között . . .

III.

A szalon nagy képe lázas izgalmat keltett a társaságokban, hanem egész váratlanul jött a mester házassági hire . . .

SAISON. II.

Olyat láttunk mint még soha
Hozzánk a sors nem mostoha,
Duncan volt itt a poeta,
Ki a rimet lábbal rakja.
A táncöltő nagyon kedves
Minden mozdulata kecses:
A mi a fő szép Duncanban,
Szemen szedett habruhában
Jár-kei. — s este a szinpadon
Pártolja az okort nagyon.

Itt volt újra a szép Zsazsa
Álmainknak netovábbja
Fedák Sárít aki látta
Megpillantá s már imádtá.
Milliomos lesz e lányból.
Kicetközik önmagából —
Hogyha táncra perdül lába . . .
Ámor Isten kacagása
Rezgeti a férfi szívet
Lázba hoz ő mindeneket.

Ki ne tudná hogy Londonban
Rettenetes skandalum van,
Ifjú herceg benne részes —
A cöletlen mily szeszélyes!
Egy ére hogy Aradon volt
Udvarolt és sokat lumpolt.
Pöffögő automobilon —
Járt a herceg itt Aradon.
Ki hitte hogy tőlünk messze
Londonban ily csufság érje?!

— Lennel te rózsabimbó,
— Lennel a méh,
Ez az édes dal most dívat
Olyan mint a hajnal, harmat:
Üdit leiket, szívet ebreszt
Bizony szerelemre gerjeszt.
Oly isteni fülbemászó
A dallama, eibajolo —
Csoda-e hogy vesztit érzi
Ki e dalt most enekeli.

Rossz idöket élünk nagyon
Nyomorúság a nyakunkon.
Kömüces nép sztrájkol, tüntet,
Népgyülesez, munkát szüntet,
Letesz teqlát kalapácsot.
Szebb jöcöt vár s jobb világot.
Munkabéremelést kíván,
Arra persze nem gondol ám,
Hogy míg sétál, a míg perel,
Fogytán lesz majd a kenyérrel.

PUSZTULÓ FAJ.

(Regény.)

(S. Folytatás.)

— Az „ALFÖLD” számára írta: KOSZTKA MIHÁLY. —

IV.

Sötét, esős nap volt.

Margit könyvvel kezében, ment atyja szobájába. Olvasással szokta az ágyban fekvő beteget szórakoztatni. És hogy várta már a beteg. Gyermekes büszkeséggel mondogatta:

— Nem mindenki teheti, hogy bárónéval olvas-tasson fel magának.

Ma is, mint rendesen, előbb homlokon csókolta atyját, aztán leült, felütötte a könyvet és kezdett olvasni.

Pár percig olvasott már, midőn érezte atyja kérdő tekintetét arcán.

— Kivánsz valamit atyám?

— Hadd ma az olvasást, beszélni akarok veled.

Margit letette a könyvet, megborzongott fázósan, aztán nagy kérdő szeméit atyjára függesztette.

— Tegnap Tallián nálam volt és megbeszéltük, hogy mikor is lehetne a te lakodalmatod megtartani.

— Ó atyám . . .

— Lásd, lásd te kis bohó, mindig és mindig csak rólad gondolkozom, a te boldogságodról. Aztán elhatároztuk, hogy legjobb lenne májusban megtartani. A május a szerelem hónapja, erre még én is emlékezem. Szegény édes anyád is mindig azt mondta: május a szerelem hónapja.

— Szegény édes anyám, — mondta Margit álmodozó hangon. Pár perc múlva, miközben szeméit törölte, a visszaemlékezés hatása alatt, folytatta az öreg Reingruber:

— Mi tehát úgy gondoltuk, ha nincs ellenedre, hogy május első felében meg lehetne tartani. Soká nem lehet már halasztani, öreg vagyok, beteg vagyok, ki tudja, megélem-e a májust. Pedig én úgy akarok meghalni, mint bárónének az apja. No gyermekem, mit szólsz hozzá, jó lesz-e úgy?

Margit úgy érezte, mintha az egész világ reá nehezedett volna. Miként a sivatag homokja, melyet az orkán korbácsolt fel, kavarog ide-oda, majd hegyeket képezve, majd elnyelve a hegyeket mélységek által: úgy kavargott lelkében e három szó: Ilma, utálata és apja.

Milyen szívesen teljesítette volna a kis Ilma kérését, hiszen az ő szerelme úgy eltűnt, mint délibáb, utálta azt az embert és mégsem volt szabad, hiszen apját megölné vele.

Meggyalázza testvérének, a halálba üldözött kis hugának, intő árnyának ígérését, feláldozza saját boldogságát egy ideig-óraig élő ember gyermekes szeszélyéért? Odadobja magát egy embernek, ki nem

őt, hanem pénzt vesz el és ő maga csak teher lesz neki? Nem, nem kívánhatja azt senki tőle, hogy ifjúságának virágában önmaga ítélje el magát. És miért? Mert egy öreg ember úgy akar meghalni, mint báróné apja. Soha, soha!

— Nos leányom, meggondoltad már? — kérdezi szelid hangon az apja.

Margit összerezett, apjára nézett, látta ennek arcán a gyermekes örömet, látta a beteget, kinek életét, ha egy órával is, ő tudja meghosszabbítani és — megtörött.

— Meggondoltam atyám. Beleegyezem.

A doktor épen ezen szavak alatt lépett a szobába, látta a beteg arcán a felvillanó örömet s látta Margitot, a mint egy mártír szent elhatározásával és nyugalomával kimondja saját maga fölött a halálos ítéletet. Összekulesolta kezeit, fejét lehajtotta s halkán mondta:

— Amen.

Margit másnap nem tudott ágyából felkelni. Forró láza lett.

A doktor eltiltott mindenkit tőle, ő maga pedig óraszámra ült mellette s hallgatta lázas, szakadozott beszédét. Ezekből a deliriumos beszédekből tudta meg Ilma levelét, azt az átmenetet szerelmétől egész a gyűlöletig és azt a szörnyű lelki harcát, mit a szegény leány átszenvedett.

Egy hét múlva szünni kezdett a láz. Magához tért s olyan jól esett neki a doktor jelenléte; úgy tudta őt vigasztalni.

Egyszer szomorú történetet mondott neki el:

— Volt nekem is leányom — kezdé a szomorú visszaemlékezéstől fájdalmas hangon — ki szép és kedves volt. Haja aranyos, hullámos, csigákba szedve. Aztán olyan csengően tudott nevetni, oly édesen. Szinte most is hallom kacagását. Néha meg álomból ver fel kis leányom ezüst csengőjének hangja. Sugár, karesu hajdon lett a játszi gyermek és — szerelmes. Hisz mért ne szeretett volna ő is? Épen olyan teremtmény volt ő is a mindenségben, mint akárki más! Szeretett forrón és reménytelenül.

Egyszer bálba mentünk. Táncolt tüzzel mindig, mindig jobban, hogy teste már olyan volt, mint a láng. Remegett a fáradtságtól, nyelve száraz volt a tikkadtságtól, ekkor egy pohár jeges limonádé és . . .

Hangja a zokogásba fult. Margit, ki a beszéd alatt mind jobban figyelt a szóra és félkényőkre támaszkodva egész közel hajolt a doktorhoz, izgatottan kérdezte:

— Egy pohár jeges limonádé és . . .? A doktor könnyeit letörölte, hangja tompa volt, mikor mondta:

— . . . És egy hét múlva kivittük a temetőbe.

Margit az erős figyeléstől kimerülten rögött vissza a fehér, dagadó párnákra. Homlokán fényes verejték-gyöngyök ültek. Szemei esodásan csillogtak, ajkai körül megelégedett mosoly játszadozott.

A doktor sokkal jobban volt elfoglalva saját visszaidézett fájdalmával, mintsem észrevette volna Margit e változását.

E jelenet után két héttel Margit már annyira javult, hogy sétálnia is szabad volt. Atyja is újra láthatta az ő kedves bárónéját. A doktor is meg volt elégedve a derék beteggel, csak Tallián nem.

Sehogy sem tudta megmagyarázni magának Margit hirtelen átváltozását. Arról meg volt győződve, hogy a leány szerette őt, hanem azt is kellett látnia, hogy most szinte gyűlöli. Kezdett kutatni.

Midőn rendes hat órai látogatását tette, szokatlan jó kedvben találta Margitot. Ezt fel akarta használni az ok kipuhatolására.

— Miért e szokatlan jókedv?

— Semmi különös, csak örvendek, mert épen most foglalkoztam a Regatta-bál édes gondolatával. Hisz oly rég nem táncoltam, pedig mindig úgy szerettem a táncot.

Aztán kacéran tette hozzá:

— Remélem a második négyest együtt táncoljuk, fenn tartottam magának.

A báró egész zavarba jött. Nem tudta mire vélni e magaviseletet. Hisz hetek óta már alig érdekesíti Margit a hozzá szólásra is és most e hirtelen kedvesség?

— Nos talán nem is akarja velem táncolni?

Tallián csak most tért magához. Először nem is akart hinni füleinek.

— Még kérdezhet is ilyet? De hát csak a második négyest?

— Csak. Nincs más.

— Hogyan?

— Délelőtt sokan látogattak meg és elkapkodtak, hanem ezt fentartottam magának.

— Nagyon hálás vagyok érte.

Aztán még sokáig csevegtek. Margit bájos, végtelen kedves volt. Olyannak mutatta magát, mint a milyen valójában volt. A báró most érezte csak igazában a lelkifurdalást, látva Margit kedvességét. Szegény kis Ilmára gondolt és átkozta zsidó uzsorását pokoli és ferde jelentéseiért. Hogy mindjárt nem tudta ő felismerni e leány tökélyét.

Aztán elbucszott a nélkül, hogy puhatolt volna az ok után, annyira elkápráztatta Margit kedvessége.

Mikor becsukódott az ajtó mögötte, Margit gúnyosan kacagott fel.

— Te hívő bolond! Ujjamon forgathatnálak, de nem teszem. Én lehetnék a győztes s mégis én bukom, mert szent előttem Ilma emléke, mert nem akarom meggyaláztatni önmagammat általad...

A „Regatta-bál”-ra pedig óriási készülődés folyt. Egyik kétemeletes háztól a másikig húzták a sodronyokat, melyekről hatalmas zászlók mind csak a Regatta-bált hirdették. Száztagu rendező bizottság alakult, mely fényes ígéretet tett a bál sikeréről. A

táncrend összes zeneszámjai e bálra mind ujonnan szereztettek.

És Margit remegve várta a bált.

Végre megérkezett. A beteg Reingruber tapsolt, mikor Margit bement hozzá, hogy megmutassa báli toálettjét.

Halvány rózsaszín csipkeruha volt empir szabásban. A csipkeszövet alól remekül tünt elő klaszszikus termete. Mikor vőlegénye karján belépett a bálterembe, minden szem reá tapadt, Margit pedig olyan fehér volt, mint az a kamélia, mely szüziesskeblén remegett.

... Aztán ráhúzták az első keringőt.

Margit táncolt. Kecsesen, bájjal, az egész báli fiatalság el volt ragadtatva; úgy körül özönlöttek, mint a méhek a virágot, mely illatos mézzel teli. A báró meg szinte félve nézte menyazszonját, mert olyan különösnek találta. Szemei oly lázas fényben csillogtak. Néha meg észrevette, hogy összeborzong.

És Margit csak táncolt.

A szünóra után már alig-alig bírt és mégis táncolt. A doktor egy párszor odaszólt:

— Elég már Margit, nem engedem. Hanem Margit mindig olyan szépen tudott kérni és az öreg olyan engedékeny volt. Végre mégis megsokalta. Épen egy csárdást jártak. Margit Sztáray Pállal táncolt.

Szilaján jártak. Mindenki őket nézte. A doktor izgatottan mondogatta.

— Most már elég. Menjünk.

És Margit megint olyan szépen tudott kérni és a doktor ismét nem tudott kemény lenni. Margit fejében már ekkor ott zibogott hatalmában hallott meséje a szerelmes doktor leánynak.

... Táncolt tüzzel... teste már olyan volt, mint a tűz... remegett a fáradságtól... nyelve száraz volt a tikkadtságtól... ekkor egy pohár jeges limonádé... és...

(Folytatjuk.)

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Maga az érdekesség volt az utolsó két hét a nyári színház. Zsufolt házak előtt játszott Fedák Sári A Lili-ben aratta a legnagyobb sikert. Zsazsa mellett az elismerésből bőven kijutott B. Szabónak, a ki Plinchard szerepében felülmulja Szirmai Imrét. Sarkadi feltűnően halad, minden szerepet jól betanul és a mellett kitűnően alakít anélkül, hogy túlozna.

A *Vízözön* reklám kocsija szintén nagy közönséget vonzott a színházba az első este. De a második előadás már majdnem üres ház előtt ment. Pedig a darab pazar kiállítása megérdemelné a 3—4 telt házat. A telt házakat illetőleg ugyan most nincsen miért panaszkodni, mert Zilahi a nyári évadot

az erkölcsi siker mellett, fényes anyagi eredmény-nyel fejezi be.

A *Vízözön* ben különösen jók voltak Gazdi Araka, Csiky László, Ternyei Lajos, Szabó Irma, Garai Ilonka, B. Répássy Gusztó és Mariházi Miklós. A kisebb szereplők hozzájárultak a darab sikeréhez.

Mielőtt még becsuknák a nyári színház kapuit, a bédapesti Vigaszínház válogatott művészársasága jön le Aradra néhány előadásra. Színre kerül az *Órnagy úr*, a *Zsáva* és a *Páholy* darabok.

Valószínűleg még Budapestről a *tarka színpad* társasága is lerándul Aradra, hogy bemutassa a könyve-nyebb, a sikamlósabb zsánerű színművészetet.

*

Vándor uton. Érdekes művészi körutra indul Zilahi társulatának hét, nyolc tagja. Hogy a vakációt tétlenül ne töltsék, no meg, hogy egy kis kincset szerezzenek. Igen érdekesen összeállított műsorral mennek Pécskára, Uj-Aradra és Lippára, onnat pedig Erdély nagyobb városkáit látogatják meg, az utba eső fürdőket is megszállják a magyar színművészet terjesztésére.

A művészi kirándulásban részt vesznek: Parlagi Kornélia, Sz. Karácsonyi Mariska, Csiky László, Mariházi Miklós, B. Szabó József és Sarkadi Aladár. A művészársaság impresszáriója az agilis Révész László Lajos.

IRODALOM.

Titánok könyve. Ilyen címen jelent meg Budapestten egy külsőleg is feltűnést keltő könyv, oly modern kivitelben, hogy díszére válnék a párisi könyvpiacnak is.

A könyvbe tizenhárom fiatalember irt, rajzolt és festett. Tizenhárman vannak ők, a *Titánok*, akik — igazán mondva — az irodalomi vállalkozás terén rendkívülít, újat produkáltak. Mert az nem valami nagy dolog ám, ha tizenhárman írnak egy könyvet. De figyelemre való és elismerésre méltó a könyvnek sikerrel összeválogatott tartalma.

Battlay Gejza „Májusi reggel” című kedves versével kezdődik a kötet és ezután egész sora következik a bájos versikéknek. Különösen kell kiemelniünk *Karafiáth* és *Farkas Imre* verseit; ez utóbbi névvel sűrűn találkozunk a Budapesti Naplóban, és hisszük, ha még eddig nem is adott ki önálló kötetet Farkas Imre, de nemsokára bekopogtat egygyel a kritikuskok ajtaján és előre megjósolhatjuk, hogy könyve tetszésre fog találni.

A kötet prózái szintén megütik azt a mértéket, melyet a szigorú, olvasottabb olvasó közönség elvár az olyan könyvtől, amelyért pénzt ad.

Dömötör István irt a *Bohém nép*-ről. A tanulmány elolvasásával teljesen meggyőz Dömötör arról,

hogy a bohémek tényleg a természet által kiválasztott sajátosságos egy nép. Sokban különböznek ők a többi halandóktól. Az életben nekik több jut osztályrészüil a keservből és a megpróbáltatásból s ezáltal a szívük és lelkük is nemesebben érez a nyomorgó emberiség iránt. — Legalább a született bohémnél ez mindenkor így van.

Szenvedelmes táncos lehet *Speidl Zoltán*, A bosztonozó Derpszikhore írója. És igaz is lehet az az állítása, hogy ma csak egy tánc van és az a *boszton*. De abban már egy esepett sincs igaza Speidl Zoltánnak, hogy a *gentleman* a boszton mértéke szerint itéli meg azt a társaságot, a melybe került. Végül pedig megnyugtattjuk Speidl Zoltán urat, hogy a vidéken is bosztonoznak épugy, mint Budapestten. — Sőt! . . .

A „Titánok könyve” tarkítva van szebbnél-szebb illusztrációval, melyeket igen ügyesen Benkhard Gusztó, Halacsy Endre, Körthy György, Lakatos Arthur és Szabó Jenő rajzoltak.

Az érdekes könyv 3 koronaért megrendelhető az egyik szerzőnél: Karafiáth Jenő Budapest, VII. ker. Bethlen-utca 9. (H. l. i.)

A NAGY VILÁGBÓL.

□ **Schlauch Lőrincz.** Schlauch Lőrincz bíbornok, nagyváradi római katolikus püspöknek halálával súlyos veszteség érte a magyarországi római katolikus egyházat. Az elhunyt egyike volt amazesen szóló, harcias szellemű, a közügyek terén folytonosan szereplő katolikus egyházi férfiaknak, akik tagadhatatlanul érdekes és tartalmas szellemüket a szabadelvűség ellen vívott harc vezetésének szentelték. A szabadelvűség alatt nem ama változó magyar kormányrendeleteket értjük, amelyek gyakran csak a szabadelvűség címét viselték és amelyeknek táborában az elhunyt bíboros nyugodtan helyett foglalhatott, anélkül, hogy elvi alapon folytatott harcát a szabadelvűség ellen fel kellett volna adnia.

Sajátos egyéniség hunyt el Schlauch Lőrincel! Egész szelleme, gondolkodása, világfelfogása át és át volt hatva a divatos külföldi tudományosságtól. S mégis e tudományosság ellen gyakran vívott harcot. Még a Darwin tanai szerinti fejlődési elmélet elismerése sem állott szellemétől távol. Ámde ezt a tant is, mint minden mást, össze tudta egyeztetni a római katolikus egyház felfogásával.

A közélet különböző terén szerepelt. Különösen feltűntek tudományos hangu beszédei, a melyeket különböző alkalmakkor tartott és a melyeket a sajtó igen gyakran nagy elismeréssel is fogadott. Még az ugynevezett szabadelvű sajtó sem fukarkodott az elismerés szavaival.

Ennek az oka az, hogy az elhunyt még az erősen reakcionális tanokat is nagy művészettel tudta a mai tudományosság zománcaival bevonva is tetszetőssé tenni.

Eletének egyik legnagyobb csalódása az volt, amidőn Simor János hercegprímás helyébe nem őt, hanem Vaszary Kolost nevezték ki hercegprímásnak. Akkoriban Samasa József egri érsekkel versenyzett a primási székért. S a két versenyző közül — mint az, az életben és a politikában oly gyakori — a harmadik, az nyerte el a pálmát: a hercegprímási széket.

+ **A közgyűlési copf.** Szerda óta az „*állami közeg*” szó mumus a városházán. Aki figyelemmel kísérte a napilapok tudósításait, értesült arról a viharról, amely az „*állami közeg*” körül zugott a város közgyűlésén. Arról volt ott szó, hogy a város nagyobb építkezéseinek felülvizsgálásán a város esetéről-esetre egy állami szakértőt kérjen, hogy az építő vállalkozók meg ne károsíthassák a várost. Ebben csak nincs bizalmatlanság a város tisztviselőivel szemben, és nincs gyanúsítás sem, sőt a város autonómiáját sem sértené ez az intézkedés. És mégis mi történt a közgyűlésen. Egy-két érzékeny hivatalnok elpuffogtatta önérzetének rabulisztikus ágycuját s a rövidlátó városatyák beadták a derekukat, holott előreláthatólag ezektől fosztják meg vele a várost. Így lehet pillanatnyi fellobbanással tözet oltani. De ha a tisztviselők fizetésén kell pénzt spórolni, ott kész a szavazásra s gobligát „igen” bemozdására minden városatya. Így fizetnek meg a közgyűlési copfok.

+ **A ló-kifogási láz.** Ez a legujabb betegség, mely a színházi-betegségek csoportjába tartozik. Szimptomái a következők: a betegség első tünete a láz, mely rendszerint a színházi előadások alatt szokott kitörni a betegen. Ilyenkor öntudatlan taps-roham lép el, mely abban nyilvánul, hogy a beteg két tenyerét addig ütögeti össze, míg az meg nem vörösödik az összegyülemelő vértől. Ez a roham az

előadások végeig szokott tartani s gyógykezelésére ellenszer nincs. A tulajdonképeni láz az előadás végeztével szokott kitörni. Ez az állapot a beteget az öltözők bejáratához vezeti, s ott tartja addig, míg a láz központja (rendszerint valamelyik színésznő) meg nem jelenik. Ekkor a beteg végkép elveszti öntudatát s esztelenül rohan a művésznő kocsijához, abból kifogja a konflis lovat s maga huzza a kocsit. Ez a tetőfoka annak a beteg-állapotnak. Gyógyszert ellene még nem sikerült feltalálni. A betegség járványos.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá ezimzendők.

- P. S., B.-Csaba. A következő számra válogatunk a küldeményből, üdvözlöt.
- Sz. Z., Debrecen. Talán életelt adhatnál magadról!!
- Jenni, Kolozsvár. Bevált, kérjük sürűbben.
- H. S., Budapest. Nem lehet, különben sem felel meg.
- P. S., Kolozsvár. Nem olvashatuk még el figyelemmel, ha megüti a mértéket, akkor okvetlenül jönni fog.
- H. J., Kolozsvár. Mivel okvetlen kellett, hát tessék!! — A többi szövé tesztem.
- Rontó-bontó, Arad. Igazán meg van ez rontva és bontva: Az egészek meg gerince sincs, nem használhatjuk. Mivel pedig ez egy halmaz kézirat — tehát nagyon kivételesen egy hétig rendelkezésre áll.
- Tátjana, Arad. Köszönet a megadott címért — tehát levélben menni fog.
- Falusi Terka. A mi türelmünk végzetlen, hogy ha ön úgy akarja? . . . De nagyon kérjük a könyörületesség határait betartani, ez sem használható.
- Nem közölhetők. Rózsa és méh — fürdői misériék — Hogyha a nap elsötétül — Daeszővetség — Álom — Strájk dal.

EMKE gyujtót kérjen mindenki!

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban találkozzunk.

CSUTAK KÁROLY

(SZENT-MARGIT RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.)

ELSŐ ARADI TEMETKEZÉSI INTÉZETE

TELEFON 37.

ARAD, SZABADSÁG-TÉR 20.

TELEFON 37.

Elvállal úgy bel, mint külföldön temetések rendezését a legdiszesebb és a legegyszerűbb kivitelig, de mindig mérsékelt díjazás mellett.